

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSS.422.19.2016.KK

Warszawa, 08 grudnia 2016 roku

**Pan
Andrzej Adamczyk
Minister Infrastruktury
i Budownictwa**

w związku z trwającymi pracami legislacyjnymi nad rządowym projektem *ustawy o zmianie ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych*, proszę o przyjęcie poniższych uwag Rzecznika Praw Dziecka do ww. projektu.

W uzasadnieniu projektu ustawy podkreślono, że jego celem jest próba rozwiązania poważnego problemu społecznego, jakim jest niski stopień zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób realnie najuboższych.

Mając powyższe na uwadze, obawy Rzecznika Praw Dziecka wzbudza propozycja zawarta w art. 1 ust. 8 ww. projektu ustawy, dotycząca uchylenia art. 14 ust. 4 i 7 obowiązującej ustawy. Projektowana regulacja zakłada rezygnację z katalogu osób, wobec których sąd obligatoryjnie orzeka o uprawnieniu do lokalu socjalnego. W katalogu tym umieszczone były: kobiety w ciąży, małoletni, niepełnosprawni lub ubezwłasnowolnieni oraz sprawujący nad takimi osobami opiekę i wspólnie z nimi zamieszkujący, jak również osoby obłożnie chore, emeryci i renciści spełniający kryteria do otrzymania świadczenia z pomocy społecznej, osoby posiadające status bezrobotnego i osoby spełniające przesłanki określone przez radę gminy w drodze uchwały – chyba, że osoby te mogą zamieszkać w innym lokalu niż dotychczas używany.

Argumentując proponowane rozwiązanie wskazano, że *takie uregulowanie kwestii prawa do lokalu socjalnego przy eksmisji nie sprawdza się w praktyce, gdyż wielokrotnie*

26 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

osoby kwalifikujące się do katalogu osób, którym przysługuje obligatoryjne prawo do lokalu socjalnego w rzeczywistości mają możliwości samodzielnie zaspokoić swoje potrzeby mieszkaniowe, a więc nie powinny otrzymywać wsparcia w postaci lokalu socjalnego.

Podkreślenia wymaga, że projektodawca nie przedstawił danych potwierdzających tezę, że osoby kwalifikujące się do katalogu osób, którym sąd obligatoryjnie orzeka o prawie do lokalu socjalnego w rzeczywistości mają możliwość samodzielnego zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

W ocenie Rzecznika rezygnacja ze wskazanego katalogu osób, którym w obecnym stanie prawnym obligatoryjnie przysługuje prawo do orzekania o lokalu socjalnym, doprowadzić może do wykluczenia społecznego osób, którym Państwo powinno zapewnić szczególną ochronę oraz stoi w sprzeczności z założeniami samego projektu mającego wpłynąć pozytywnie na sytuację osób realnie najuboższych.

Proponowane rozwiązanie nie odzwierciedla zawartej w art. 75 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady zobowiązującej władze publiczne do prowadzenia polityki sprzyjającej zaspokojeniu potrzeb społecznych. Jako kluczowe elementy tej polityki uznać należy przeciwdziałanie bezdomności oraz wspieranie rozwoju budownictwa socjalnego przeznaczonego dla najuboższych.

Rzecznik Praw Dziecka na problem braku zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych rodzin z dziećmi wielokrotnie wskazywał, m.in. w *Uwagach o stanie przestrzegania praw dziecka*, które są integralną częścią składanej corocznie Parlamentowi *Informacji o działalności Rzecznika Praw Dziecka*.

Również Komitet Praw Dziecka ONZ w *Uwagach końcowych do połączonych trzeciego i czwartego sprawozdania okresowego Polski z realizacji postanowień Konwencji o prawach dziecka* zalecił, by *Państwo – Strona dokonało przeglądu prawa, polityki programów mieszkaniowych w celu zapobiegania i eliminowania bezdomności, z uwzględnieniem specjalnych potrzeb dzieci (...)*, podzielając tym samym stanowisko Rzecznika Praw Dziecka wyrażone w tzw. raporcie alternatywnym do sprawozdania.

Podkreślić należy, że Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r., zobowiązuje Polskę do zapewnienia, w możliwie maksymalnym zakresie, warunków życia i rozwoju dziecka (art. 6 ust. 2 Konwencji), poszanowania prawa każdego dziecka do poziomu życia odpowiadającego jego rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, duchowemu, moralnemu

i społecznemu (art. 27 ust. 1 Konwencji). Na sygnatariuszu tego międzynarodowego dokumentu prawnego spoczywa także obowiązek udzielenia pomocy materialnej oraz realizacji innych programów pomocy, między innymi w zakresie mieszkań (art. 27 ust. 2 i ust. 3 Konwencji).

Rzecznik Praw Dziecka pozytywnie ocenia natomiast zmianę w art. 17 ustawy nowelizującej, związaną ze zmianą umiejscowienia regulacji zawartej w art. 24 ustawy nowelizowanej.

Umiejscowienie przepisu w rozdziale zatytułowanym „Lokale socjalne” zamiast jak dotychczas w rozdziale zatytułowanym „Mieszkaniowy zasób gminy” spowoduje możliwość orzekania w przedmiotowej sprawie przez sąd. Na gruncie nowelizowanej ustawy sądy powołując się na wykładnię systemową art. 24 ustawy wskazywały, iż przepis jest skierowany jedynie do gminy i nie dotyczy sądu orzekającego.

Z zadowoleniem Rzecznik przyjmuje również proponowaną zmianę w postaci dodania pkt 6a w art. 21 ust. 3 ustawy, obligującego gminę do uregulowania w uchwałach w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy warunków jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób z niepełnosprawnością, z uwzględnieniem potrzeb tych osób. Obecnie ustawa nie przewiduje żadnych dodatkowych wymogów uwzględniających potrzeby osób z niepełnosprawnością. Na podstawie zgłaszanych do Rzecznika Praw Dziecka spraw wynika, że rzeczywiście w praktyce osobom z niepełnosprawnościami proponowane są często lokale o obniżonym standardzie, w których nie mogą swobodnie przemieszczać się albo mają znaczne trudności z jego opuszczeniem, gdy lokal nie jest usytuowany na parterze, a w budynku brakuje windy bądź innego urządzenia, które umożliwiłoby samodzielne opuszczenie budynku.

Mając na uwadze, że kwestia bezdomności rodziców bezpośrednio wiąże się z bezdomnością ich dzieci, działając na podstawie art. 10 a i art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2015 r. poz. 2086 z późn. zm.) zwracam się do Pana Ministra o rozważenie podniesionej powyżej kwestii propozycji uchylenia przepisu art. 14. ust.4. ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Rzecznik Praw Dziecka
